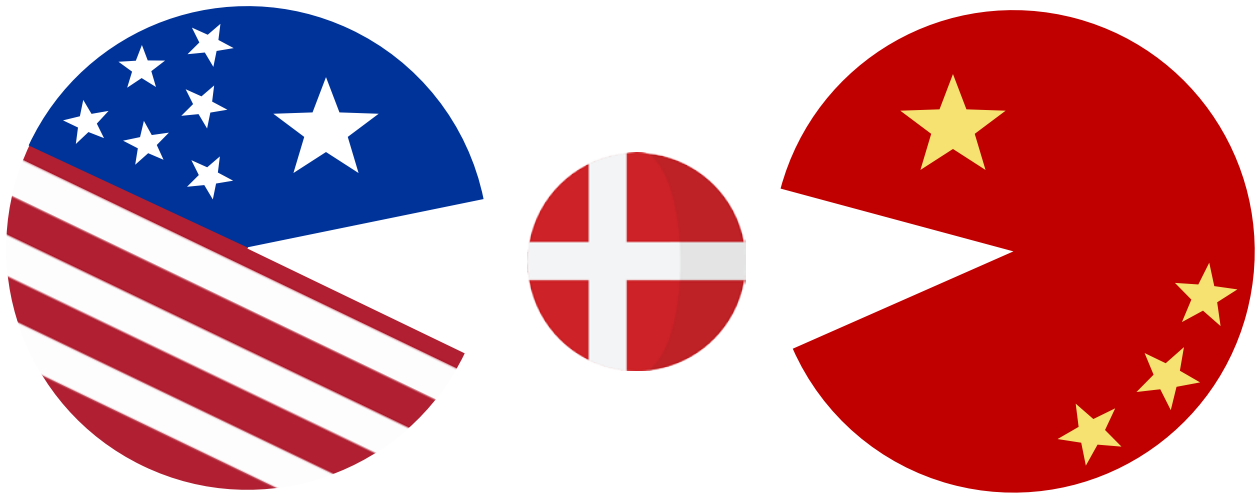


Januar 2020



HER ER HVAD DANMARK HAR DIREKTE I KLEMME I HANDELSKRIGEN MELLEM USA OG KINA

Analyse udarbejdet af
Seniorøkonom Jens Hjarsbech, Axcelfuture

Partnerskab for Bæredygtig Globalisering

AXCELFUTURE
ERHVERVSLIVETS TÆNKETANK

HOVEDPUNKTER

- Handelskrigen mellem USA og Kina påvirker dansk økonomi på flere måder. Vi bliver påvirket indirekte gennem lavere verdenshandel og global vækst, og vi bliver påvirket direkte gennem dansk involvering i handlen mellem USA og Kina.
- I denne analyse ser vi på den direkte danske eksponering over for handelskrigen.
- Danske virksomheder og forbrugere er direkte involveret i handelskrigen på tre måder:
- For det første er dansk værdiskabelse indeholdt i samhandlen mellem USA og Kina. I 2015 svarede det til 2,4 mia. kr.
- For det andet eksporterer danske virksomheder til Kina eller USA med varer eller tjenester, der indeholder værdiskabelse skabt af den anden part i handelskrigen. I 2015 svarede det til 2 mia. kr.
- For det tredje forbruger vi i Danmark varer eller tjenester fra USA og Kina, der indeholder værdiskabelse fra den anden part i handelskrigen. I 2015 svarede det til 1,1 mia. kr.
- Det er rimeligt at antage, at omfanget af eksponeringen er steget siden 2015. **Vi vurderer, at handelskrigen direkte kan påvirke dansk økonomisk aktivitet for i omegnen af 4 til 6 mia. kr. i 2018.**
- Det betyder dog ikke, at værdi for 4-6 mia. kr. forsvinder som følge af handelskrigen, men at de reduceres.
- Dertil kommer effekter, der ikke kan kvantificeres, samt de indirekte effekter gennem lavere global vækst. Disse effekter kvantificerer vi ikke i denne analyse.

INTRODUKTION

Den verserende handelskrig mellem USA og Kina trækker den globale økonomiske vækst nedad, og global tilbagegang påvirker en lille, åben økonomi som Danmark. Men handelskrigen har også helt konkrete, direkte effekter, da danske virksomheder og forbrugere er involveret i handlen mellem Kina og USA på forskellige måder.

Denne handel bliver dyrere pga. øget told og ved, at handlen søger andre veje end mellem USA og Kina som følge af de nye handelsbarrierer. I sidste ende bliver det dyrere for forbrugeren som følge af højere toldsatser og pga. de mindre optimale handels- og produktionskæder.

Begge dele er med til at reducere handelsomfanget som følge af øgede omkostninger. I denne analyse opgør vi, hvor meget danske virksomheder og forbrugere er direkte eksponeret over for handelskrigen ud fra, hvor meget samhandel mellem USA og Kina, vi er involveret i.

Tre måder dansk økonomi kommer direkte i klemme

Dansk økonomi påvirkes direkte af handelskrigen på tre måder. For det første er dansk værdiskabelse indeholdt i samhandlen mellem USA og Kina. For det andet eksporterer danske virksomheder til Kina eller USA med varer eller tjenester, der indeholder værdiskabelse skabt af den anden part i handelskrigen. For det tredje forbruger vi i Danmark varer eller tjenester fra USA og Kina, der indeholder værdiskabelse fra den anden part i handelskrigen.

Figur 1 opgør værdien af værdiskabelsen i de tre måder med værdier fra 2015. Effekterne uddyber vi i analyserne herunder.

FIGUR 1: TRE MÅDER DANSK ØKONOMI ER I KLEMME I HANDELSKRIGEN

Dansk værdiskabelse i kinesisk og amerikansk samhandel: 2,4 mia. kr. i 2015



Kinesisk og amerikansk værdiskabelse i dansk eksport til hhv. USA og Kina: 2 mia. kr. i 2015



Kinesisk og amerikansk værdiskabelse i dansk import fra hhv. USA og Kina: 1,1 mia. kr. i 2015



Kilde: OECD TiVA-databasen og egne beregninger

BOKS 1: METODE - GLOBALE VÆRDIKÆDER

Analysen bygger hovedsageligt på opgørelsen af den internationale handel involveret i globale værdikæder. Dvs. den eksport fra et land til et andet, der også indeholder værdi skabt i et tredje land. Det kan fx være danske produkter, der indgår i produktion i Kina, som i sidste ende eksporteres og bruges i USA. Det kan fx også være danske transport af halvfabrikata fra Kina til USA.

Vi bruger TiVA-databasen fra OECD, der opgør værdien af disse værdikæder. Herfra får vi data for den værdiskabelse, der flourer mellem Danmark, Kina og USA. Når vi fx opgør den danske værdiskabelse i eksporten fra Kina til USA, dækker det over den del af værdien af en amerikansk virksomheds eksport til endelig efterspørgsel i Kina, der er skabt af danske virksomheder. Varen eller tjenesten bliver "forbrugt" i Kina af fx enten forbrugerne, den offentlige sektor eller andre virksomheder som en investering. Den eksporterede vare eller tjeneste bliver altså ikke videreeksporteret.

Når vi opgør værdien af fx amerikansk værdiskabelse i dansk eksport til Kina, er det således værdien af den amerikanske værdiskabelse, der er data for. Her opgøres der altså ikke værdien af den danske eksportvare eller -ydelse, men værdien af det, der er påvirket af handelskrigen, nemlig den amerikanske værdiskabelse indeholdt heri.

Øvrige effekter af handelskrigen

Dansk økonomi bliver også indirekte berørt af handelskrigen, da det reducerer den økonomiske vækst i USA og Kina, hvilket har negative effekter på verdensøkonomien og dermed også dansk økonomi. Samtidig skaber handelskrigen usikkerhed i den globale økonomi, hvilket reducerer virksomheders investeringer, som ligeledes trækker nedad i den globale vækst. Omvendt kan handelskrigen "omdirigere" noget af handlen mellem USA og Kina til Europa og Danmark, hvilket kan opveje nogle af de negative effekter. Vi kommer i denne analyse ikke nærmere ind på, hvor meget disse indirekte effekter påvirker dansk økonomi.

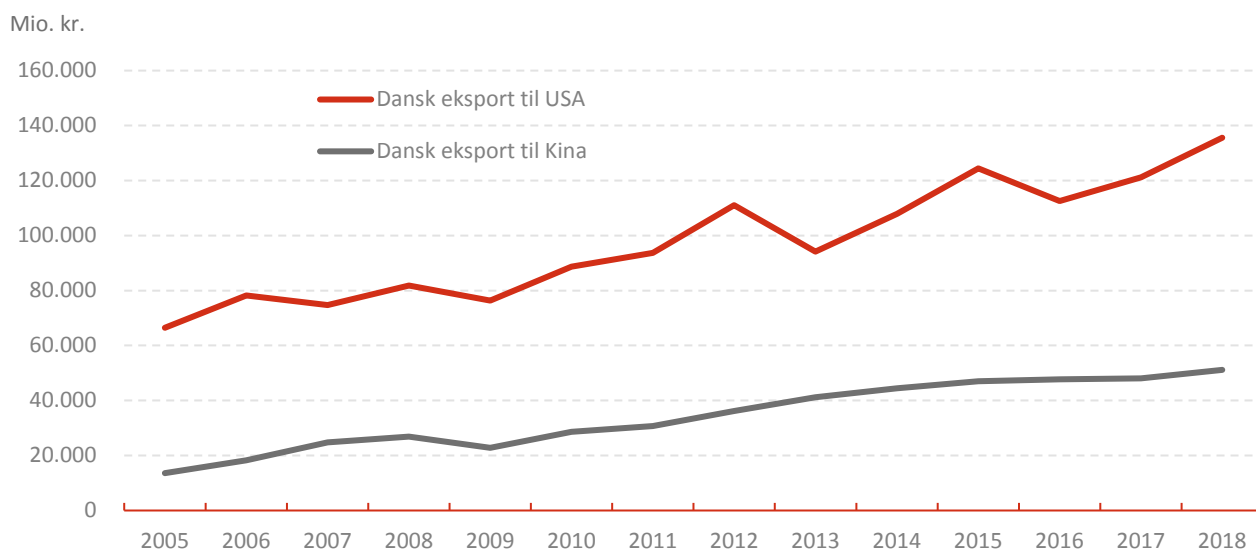
Ud over handelsstrømmene risikerer danske virksomheder med datterselskaber i både USA og Kina også at blive ramt. Virksomheder med datterselskaber i USA (Kina) kan nemlig miste forretningsmuligheder, hvis deres amerikanske (kinesiske) forretningspartner ikke ønsker at handle med dem pga. deres tilstedeværelse i Kina (USA). Det kan fx være højteknologiske virksomheder med datterselskaber i begge lande, hvor fx frygten for tvungen teknologioverførsel eller industrispionage kan være en barriere. Vi har desværre ikke haft data til rådighed, der belyser omfanget af dette.

DANSK VÆRDISKABELSE I ORKANENS ØJE

Danske virksomheder eksporterer mange mia. kr. til både Kina og USA hvert år, og omfanget har været stigende i mange år. I 2018 var eksporten af danske varer og tjenester til Kina på godt 50 mia. kr. og til USA godt 135 mia. kr., jf. figur 2. Det svarer til hhv. 4 pct. og knap 11 pct. af den samlede danske eksport.

Danske virksomheder bliver ikke nødvendigvis ramt af handelskrigens øgede toldsatser, når de eksporterer til Kina eller USA. Dermed er eksporten på hhv. 50 og 135 mia. kr. ikke direkte påvirket af handelskrigen. Men de bliver dog påvirket i det omfang, handelskrigen sænker den økonomiske aktivitet i de to lande.

FIGUR 2: STIGENDE DANSK EKSPORT TIL BÅDE USA OG KINA



Kilde: Danmarks Statistik, betalingsbalancen, og egne beregninger

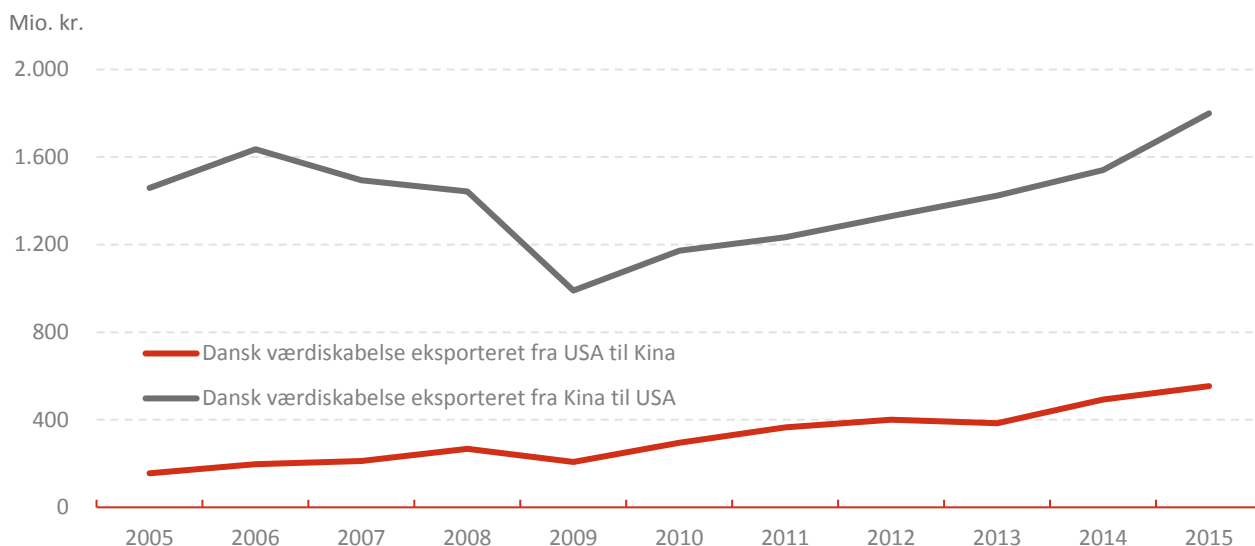
Virksomhederne påvirkes derimod direkte af handelskrigen, når de eksporterer varer eller tjenester til Kina (USA), som indgår i produktionen og efterfølgende eksporteres til USA (Kina). De øgede toldsatser får den endelige eksport til at blive dyrere, og det er med til at sænke efterspørgslen efter varerne. Dermed sænkes efterspørgslen efter de danske input også.

OECD's TiVA-database (Trade in Value Added) opgør værdien af det udenlandske input, der indgår i et lands eksport. Dermed har vi oplysninger om hvor meget dansk værdi, der indgår i eksporten mellem USA og Kina. Det er denne værdi, der bliver direkte ramt af handelskrigen.

Eksporten af dansk værdiskabelse fra Kina til USA var på 1,8 mia. kr. i 2015, hvilket næsten er en fordobling siden 2008, jf. figur 3.

Eksporten af dansk værdiskabelse den anden vej – fra USA til Kina – er ligeledes stigende, men omfanget var kun godt 500 mio. kr. i 2015. Samlet set var der dansk værdiskabelse involveret i handlen mellem USA og Kina i 2015 for 2,4 mia. kr.

FIGUR 3: MERE OG MERE DANSK VÆRDISKABELSE I HANDELLEN MELLEM USA OG KINA



Kilde: OECDs TiVA-database og egne beregninger

Note: Omregnet til danske kroner med årets gennemsnitlige DKK/USD-kurs.

DANSKE VIRKSOMHEDER EKSPORTERER VÆRDI MELLEM USA OG KINA

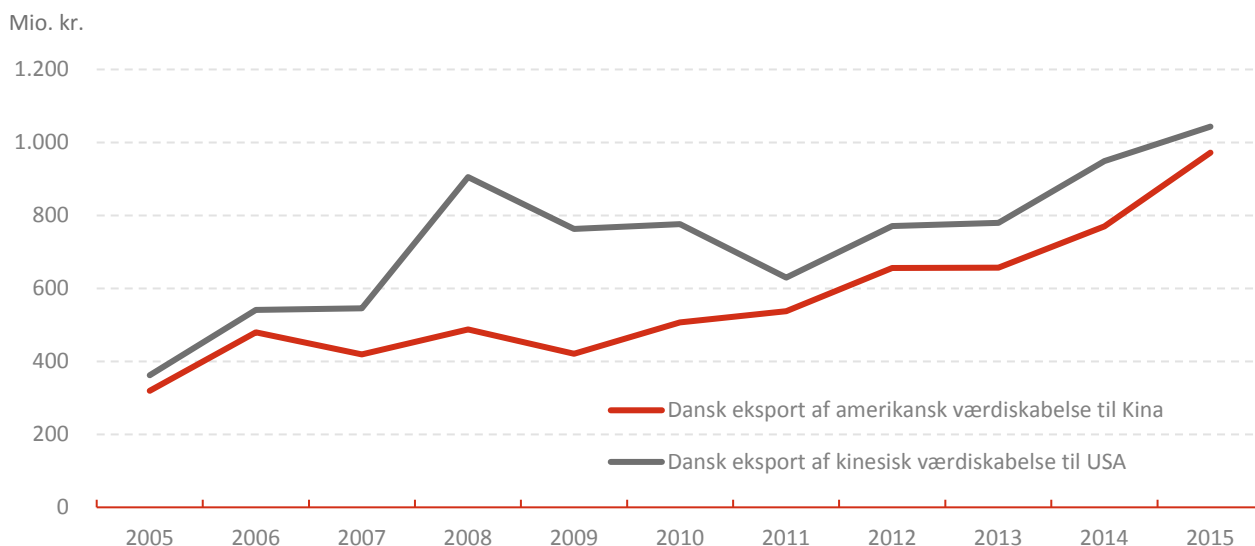
Danske virksomheder rammes også af handelskrigen, når de er involveret i eksporten af kinesisk værdiskabelse til USA eller eksporten af amerikansk værdiskabelse til Kina. I 2015 eksporterede danske virksomheder værdiskabelse for ca. 1 mia. kr. både fra Kina til USA og fra USA til Kina, jf. figur 4. Den danske eksponering gennem denne handel var altså samlet set på 2 mia. kr. i 2015.

Disse tal viser ikke, hvor meget den danske eksport var værd, men hvor meget den hhv. kinesiske og amerikanske værdiskabelse indeholdt i den danske eksport var værd. I det omfang, de varer, der bliver eksporteret, er ramt af enten øgede toldsatser eller andre barrierer som følge af handelskrigen, påvirker det denne del af den danske eksport.

Opgørelsen i figur 3 og figur 4 kan delvist overlape, da den danske værdiskabelse af eksporten fra USA til Kina fx kan være transportydelsen i eksporten af en vare. Omvendt kan det også være

amerikansk værdiskabelse, der fx eksporteres fra Brasilien til Kina via et dansk rederi, hvilket ikke indgår i figur 3. Det er uvist, hvor meget denne dobbelttælling udgør, men det bidrager til usikkerheden i den samlede vurdering af den danske eksponering i handelskrigen.

FIGUR 4: DANSK EKSPORT AF VÆRDISKABELSE MELLEM USA OG KINA



Kilde: OECDs TiVA-database og egne beregninger

Note: Omregnet til danske kroner med årets gennemsnitlige DKK/USD-kurs.

Industri- og eksportvirksomheder eksporterer værdiskabelse mellem USA og Kina

Når danske virksomheder eksporterer mellem USA og Kina indeholdende hhv. kinesisk eller amerikansk værdiskabelse, er det hovedsageligt tre industribrancher og transportbranchen, der er involveret, jf. figur 5.

Halvdelen af dansk eksport af kinesisk værdi til USA foregår i industrivirksomheder. Særligt eksport fra den danske maskinindustri og den kemiske og farmaindustrien til USA indeholder kinesisk værdiskabelse.

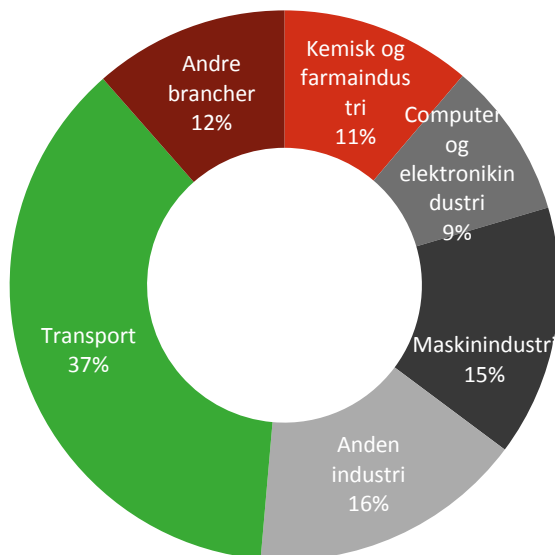
Mere end en tredjedel af den kinesiske værdiskabelse, der eksporteres til USA af danske virksomheder, bliver eksporteret af transportvirksomheder, hvilket hovedsageligt må være danske rederier. Det behøver dog ikke være sejlads mellem Kina og USA, da det også kan være varer fra andre lande, der indeholder kinesisk input.

Danske virksomheders eksport af amerikansk værdiskabelse til Kina sker i endnu højere grad i transportsektoren – nemlig 43 pct. Landbruget er også involveret i relativt meget eksport af amerikansk værdiskabelse til Kina. Dansk landbrug stod i 2015 for eksporten af amerikansk værdiskabelse til Kina for knap 80 mio. kr., svarende til 8 pct. af den samlede danske eksport af amerikansk værdiskabelse til Kina.

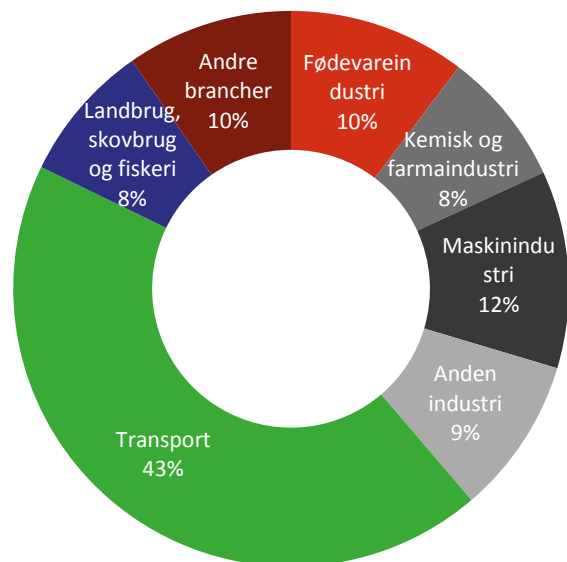
Fødevareindustrien, den kemiske og farmaindustrien samt maskinindustrien stod for knap en tredjedel af den danske eksport af amerikansk værdiskabelse til Kina.

FIGUR 5: DANSKE TRANSPORT- OG INDUSTRISELSKABER ER MEST INVOLVERET I EKSPORTEN MELLEM USA OG KINA

Dansk eksport af kinesisk værdiskabelse til USA



Dansk eksport af amerikansk værdiskabelse til Kina



Kilde: OECDs TiVA-database og egne beregninger. Data for 2015
Note: Omregnet til danske kroner med årets gennemsnitlige DKK/USD-kurs.

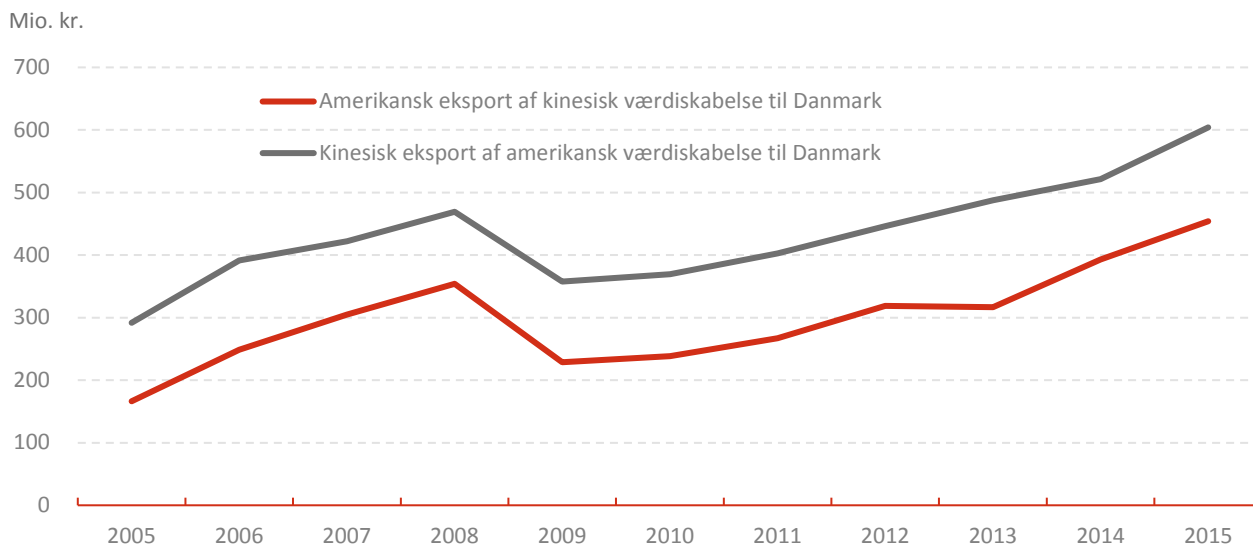
DANSKE FORBRUGERE RAMMES OGSÅ AF HANDELSKRIGEN

Det er ikke kun danske virksomheder, der kommer i klemme i handelskrigen. Danske forbrugere rammes også af de stigende priser pga. øgede toldsats, når kinesiske varer eller tjenester indgår i amerikansk eksport til Danmark.

I 2015 eksporterede kinesiske virksomheder amerikansk værdiskabelse til Danmark for 600 mio. kr., hvilket er en fordobling på 10 år, jf. figur 6. Amerikanske selskaber eksporterede kinesisk værdiskabelse til Danmark for 450 mio. kr. i 2015. Dansk forbrug var altså samlet set direkte

eksponeret over for handelskrigen med 1,1 mia. kr. i 2015.

FIGUR 6: DANSK IMPORT AF VÆRDISKABELSE MELLEM USA OG KINA



Kilde: OECDs TiVA-database og egne beregninger

Note: Omregnet til danske kroner med årets gennemsnitlige DKK/USD-kurs.

HANDEL FOR MELLEM FIRE OG SEKS MIA. KR. ER I KLEMME

Handelskrigen begyndte for alvor med de første toldforhøjelser i juli 2018. For at vurdere det potentielle omfang af den samlede handelsaktivitet, der kan blive direkte påvirket af handelskrigen, foretager vi derfor en fremskrivning frem til og med 2018.

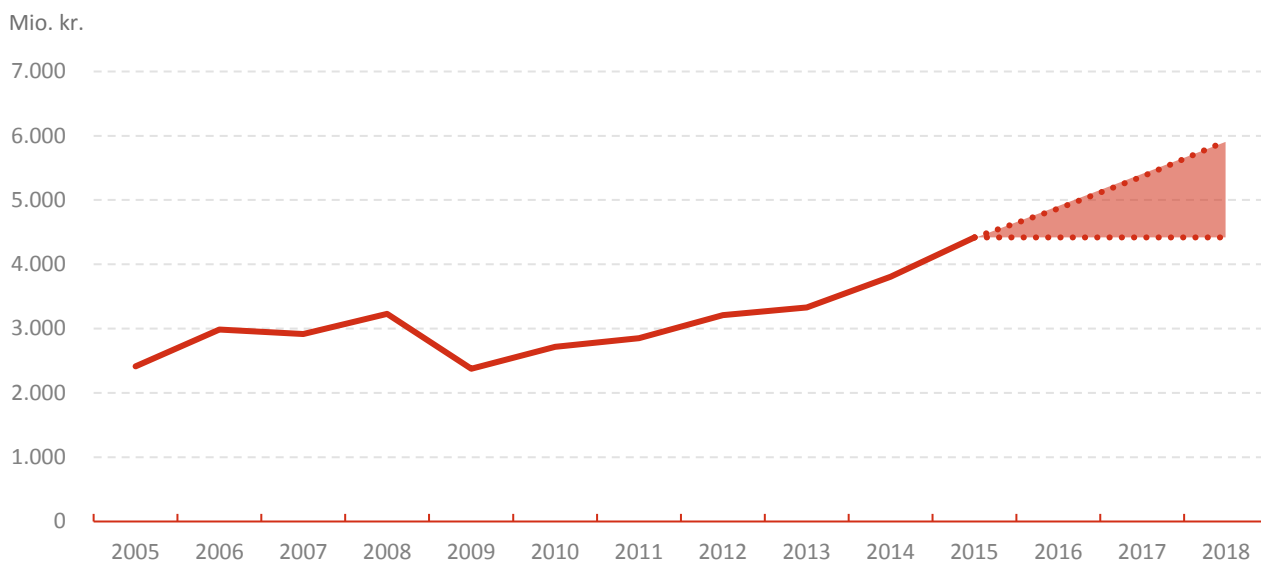
Vi lægger omfanget af de tre forskellige eksponeringer sammen til en samlet eksponering. Som nævnt oven for, kan der være et sammenfald mellem handlen med dansk værdiskabelse mellem USA og Kina på den ene side og dansk eksport af kinesisk/amerikansk værdiskabelse til USA/Kina på den anden side. Da vi ikke kender det reelle sammenfald, antager vi, at halvdelen af den danske eksport af kinesisk/amerikansk værdiskabelse til USA/Kina også indgår i opgørelsen af handlen med dansk værdiskabelse. Det trækker vi ud af summen af de tre forskellige eksponeringer.

Det er rimeligt at antage, at handelsomfanget er steget fra 2015 til 2018. Data fra Verdensbanken viser, at den samlede eksport i Danmark, USA og Kina er steget med 2 til 6,5 pct. årligt fra 2010 til 2018. Den samlede danske eksponering over for handelskrigen er gennemsnitligt steget med ca. 10

pct. årligt i perioden 2010 til 2015. Vi vurderer derfor, at den samlede eksponering i 2018 som minimum er den samme som eksponeringen i 2015, og maksimalt følger den gennemsnitlige årlige vækst fra 2010 til 2015 på 10 pct. årligt.

Ud fra disse korrektioner vurderer vi, at den samlede direkte danske eksponering over for handelskrigen mellem USA og Kina lå mellem 4,4 mia. kr. og 5,6 mia. kr. i 2018, jf. figur 7.

FIGUR 7: SAMLET DIREKTE DANSK EKSPONERING



Kilde: OECDs TiVA-database og egne beregninger

Note: Korrigeret for mulig dobbelttælling, jf. ovenfor. Omregnet til danske kroner med årets gennemsnitlige DKK/USD-kurs.

Når den danske direkte eksponering over for handelskrigen var på mellem 4,4 og 5,6 mia. kr. i 2018, betyder det ikke, at handelskrigen sænker den danske handel med dette beløb. Det betyder, at det er værdien af den handel, der potentielt set rammes af handelskrigen. Det er meget vanskeligt at vurdere, hvor meget handlen vil blive reduceret med. Noget handel vil finde andre veje uden om handelskrigen, andet handel vil blive dyrere. Samlet set er der dog ingen tvivl om, at handelskrigen mellem USA og Kina har konsekvenser for danske virksomheder og forbrugere. Både gennem lavere global handel og vækst og gennem de direkte handelsstrømme vi har vist i denne analyse.

KONTAKT
JENS HJARSBECH
SENIORØKONOM
TLF. 26 19 65 25
JH@AXCELFUTURE.DK